

AMBROZIJA

Dolazak ljeta za brojne Osječane znači početak sezone šmrcaja, kihanja i kašljanja, a ponajprije za one koji boluju od alergijskog rinitisa, najčešće bolesti dišnog sustava.

Najčešći krivac za to je ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*), biljka čije je sjeme iz Sjeverne Amerike doneseno u Europu transportima pšenice, a u Hrvatskoj se pojavljuje 1941. godine u Slavoniji, Podravini i Posavini. U narodu je poznata i kao partizanka, limundžik, fazanuša ili Krausova trava (Slika 1).

To je jednogodišnja biljka visoka oko 150 cm. U našim krajevima niče sredinom travnja, a cvatnja joj započinje krajem srpnja i traje sve do prvih mrazeva. Brzina njezine migracije na nova područja je između 6 i 20 km godišnje. Svaka biljka godišnje oslobađa stotine miliona peludnih zrnaca koja se mogu vjetrom prenijeti i do 300 km udaljenosti.

Suho i toplo vrijeme pogoduje pojavi veće koncentracije peludi ambrozije u zraku, zbog čega se maksimalne koncentracije obično zabilježe u periodu kada više dana uzastopno nije bilo kiše i kad su temperature bile povišene. Najviše dnevne koncentracije su obično u prijepodnevnim satima i oko podneva.

U medijima se sve češće prate pojedine alergene biljke, vrijeme njihove cvatnje, te mjere zaštite i obrane od velike količine peludi u zraku. Mjerenjem koncentracija peludi u zraku moguće je provesti odgovarajuće mjere zaštite osjetljivih osoba: regulaciju terapijskih doza kao i izbjegavanje aktivnosti na otvorenom, u razdoblju najveće koncentracije peludi u zraku.

Mjerenje koncentracije peludi ambrozije se vrši Burkard-ovim aparatom. Aparat radi na principu vakuum pumpe koja usisava točno određen volumen zraka po jedinici vremena (Slika 2).

Ambrozija proizvodi veliku količinu peludi koja je izuzetno jak alergen, a simptomi alergije mogu se ispoljiti u bilo koje životno doba. Najveće količine njene peludi očekuju se od sredine kolovoza do sredine rujna.

Znakovi alergije na ambroziju su kihanje, svrbež i vodeni iscjedak iz nosa, otekline kapaka i otežano disanje. U kolovozu i rujnu je koncentracija peludi ambrozije i nekoliko desetaka puta veća od potrebne za izazivanje reakcije.

Kako se zaštititi ?

Da bi se osobama koje pate od peludne hunjavice pomoglo u razdoblju cvatnje alergenih biljaka i povećane količine peludi u zraku, u svijetu se suradnjom botanike, meteorologije i

alergologije, u sezoni peludi rade redoviti informativni alergijski semafori, koji mnogim alergičarima olakšavaju prolaz kroz to razdoblje, pa se osjetljivim osobama u peludnoj sezoni savjetuje:

- redovito se informirati o kretanjima peludnih alergena (pratite alergijski semafor, peludnu i biometeorološku prognozu) i prema njima organizirati dnevne aktivnosti
- uzimati redovito terapiju propisanu od liječnika
- izbjegavati odlazak u prirodu za vrijeme sunčanog i vjetrovitog vremena
- nakon boravka na otvorenom oprati ruke, otuširati se i oprati kosu
- ne sušiti rublje na zraku u vrijeme visokih koncentracija peludi (od 8sati do podneva)
- nositi sunčane naočale i šešire tijekom dana
- četkati i prati kućne ljubimce jer oni također skupljaju pelud
- ako je moguće, koristiti klima uređaje u kući i u automobilu
- redovito uređivati svoje okućnice
- mlade biljke plijeviti u proljeće(travanj, svibanj)
- redovito okopavati posađene kulture
- kositi travnjake i neobrađive površine
- ne konzumirati namirnice koje imaju križnu reakciju s antigenima peludi ambrozije (pelud ambrozije i konzumacija banane, krastavaca, kivija, dinje, lubenice i suncokreta)

Obzirom da broj oboljelih raste iz godine u godinu, alergija na pelud je postala vrlo ozbiljan problem, iako biljke samo obavljaju svoju prirodnu funkciju oprašivanja i razmnožavanja, kako su to činile i prije pojave čovjeka na Zemlji. Znanstvena dostignuća upućuju na to da su čovjek i suvremeni način života zapravo to što se mijenja .

Pod utjecajem sve veće količine stresa koji život današnjice nezaustavljivo nameće, mijenja se i čovjekov imunološki sustav koji sve češće reagira alergijskim reakcijama, čak i onda kada za to nema biološke potrebe, kao što je to u slučaju alergijske reakcije na pelud.

Mr.sc. ZDENKA ŠUŠIĆ, dipl.inž.biologije

Služba za zdravstvenu ekologiju

Zavod za javno zdravstvo Osijek